

[Välj publikation](#) ▼

[Fria.nu](#)

[Fria Tidningen](#)

[Göteborgs Fria](#)

[Landets Fria](#)

[Stockholms Fria](#)

[Sesam](#)

[Prenumerera](#)

FRIA TIDNINGEN

Avdelning ▼

[Nyheter](#)

[Kultur](#)

[Opinion](#)

[Fritid](#)

[Fördjupning](#)

[Prenumerera på Fria Tidningen](#)

[Mitt Fria](#)

[Sök](#)

•

FRIA TIDNINGEN

Bourdieu ringade in

hierarkierna

PUBLICERAD: MÅNDAG 23 JANUARI 2012, 11:57 • UPPDATERAD: MÅNDAG 9 SEPTEMBER 2013, 14:46

I måndags var det tio år sedan sociologen Pierre Bourdieu avled. Hans teoretiska arv är ännu högaktuellt inom såväl politik som pedagogik.

– Till skillnad från många av hans generationskollegor finns det en progression i hans böcker, säger Raoul Galli, doktorand i socialantropologi vid Stockholms universitet.

KULTUR Allting förändras i en enorm hastighet. Våra möjligheter för kommunikation, transport och kultur, ja nästan alla former av samhällslivet tycks ständigt utvecklas. Men kanske förändrar dessa teknologiska framsteg mindre än vi tror. Utvecklingen från biologisk till social och kulturell varelse förblir tämligen traditionell. Från generation till generation förs samhällslivets hierarkier vidare och den manliga dominansen fortsätter trots allt att regera. Det menade i alla fall Pierre Bourdieu, den franske sociologen som tio år efter sin bortgång fortfarande gör sig påmind.

– De sociala grundfenomen som Bourdieu försöker ringa in kan inte förändras, säger Raoul Galli, doktorand i socialantropologi vid Stockholms universitet. Det handlar nämligen om sådana grundläggande sociala fenomen som individens förhållande till samhället och hur skillnader, både på höjden och bredden, uppträder mellan människor.

Raoul Galli, som i sin forskning om reklamvärlden har influerats av Bourdieu, beskriver hans sociologi delvis som en fortsättning av Freuds psykoanalys. Men där Freud gjorde halt vid jaget och familjen utvidgade Bourdieu "socioanalysen" till att omfatta olika sociala "fält" och ytterst hela samhället som den tillvaro som till stor del omedvetet skrivs in i individen och formar hennes uppfattning om sig själv och sina möjligheter.

Därför är Bourdieus eget liv också en viktig ingång till en förståelse för hans tänkande.

Så vem var han? Pierre Bourdieu föddes 1930 i den lilla byn Béarn nära Pyrenéerna och var det enda barnet. Föräldrarna var jordbrukare men fadern blev senare tjänsteman inom posten. Som varande varken arbetare eller tjänsteman kom han aldrig att smälta in bland klasskamraterna i skolan – de som han egentligen hade allt gemensamt med om det inte hade varit för att far och farfar en gång var bönder.

Bakgrunden reste sig som en osynlig mur mellan Bourdieu och hans klasskamrater, men kom också enligt honom själv att utgöra en viktig grund för hans inriktning mot sociologin, där han med ett arbete som främst karakteriseras av detta intresse för sociala hierarkier gjorde sig ett namn som en av de mest inflytelserika sociologerna under 1900-talets andra hälft.

Efter att ha genomgått den bland franska intellektuella närmast traditionella plantskolan, först gymnasiet Louis-le-Grand och därefter École normale supérieure, tvingas han att avbryta sin akademiska karriär för att göra militärtjänst i Algeriet. Väl där, bland bönder i små, agrara samhällen och den samtidigt framväxande moderna kapitalismen, blir han intresserad av kollisionen mellan dessa vitt skilda samhällsformer och väljer att stanna kvar för antropologiska studier.

Upplevelserna i Algeriet påminner honom mycket om erfarenheten från uppväxten. Den nya positionen tillåter honom att se hur människors naturliga beteenden är högst regelstyrda. I sina undersökningar av bland annat den kabylliska befolkningen och dess hederskultur ser han en ekonomisk logik bakom deras sätt att hälsa på varandra eller lösa konflikter. Beteendet utgör vad han senare ska komma att kalla "symboliskt kapital", vars värde är beroende av tilltro och förväntningar i lika hög grad som det ekonomiska kapitalet, och vars underliggande normer alla tycks följa.

Fem år efter sin ankomst till Algeriet återvänder han 1960 till Frankrike och gör snabbt akademisk karriär. Snart har Bourdieu ett eget forskningscenter, en tjänst som föreläsare på ENS samt en egen serie på bokförlaget Minuit.

Han orsakar skandal 1964 med boken *Les Héritiers. Les étudiants et la culture* där han visar hur de högre utbildningarna domineras av barn till höginkomsttagare, något de flesta redan är medvetna om, men som ingen vågat säga högt. Boken blir hans första publika genombrott och kritiken kommer på sätt och vis att besannas fyra år senare under studentrevolten i Paris 1968.

Under åren som går tar hans begreppsapparat form med kända begrepp som "fält" och "habitus" och i och med grundandet av den egna tidskriften *Actes de la recherche en sciences sociales* och utgivningen av boken *La Distinction. Critique sociale du jugement* (1979), som utgör en milstolpe i hans karriär, hade Bourdieus inflytande blivit så stort att man kunde tala om en egen skola.

På det stora hela har den bourdieuska skolan kanske haft sin storhetstid, om man med det menar hur ofta begreppen nämns på kultursidorna eller hur frekvent namnet är i en debatt. Kritik har riktats mot Bourdieu för att hans

begrepp är låsta till franska förhållanden och att dagens samhälle inte har samma tydliga klassuppdelning.

– En sådan kritik har missförstått Bourdieu, säger Raoul Galli. Även om de empiriska undersökningarna inte längre är aktuella utmejslade Bourdieu verktyg som vi alla kan använda för att förstå samhället och vår egen situation.

Till exempel kan man undersöka resonemanget om de stora kulturinstitutionerna och deras roll i samhället. I vilken mån kan man kritisera till exempel Göteborgsoperan för att vända sig till en homogen publik bestående av mestadels höginkomsttagare från centrala innerstaden?

Göteborgsoperan har inte oinskränkt inflytande över vilka som kommer till deras föreställningar. Publiken dras dit genom ett nät av dispositioner och möjliga val samtidigt som operan agerar utifrån sin position på fältet i förhållande till många andra aktörer. Politiska och konstnärliga åtgärder mot social snedrekrytering riskerar sålunda att riktas mot symptomet istället för sjukdomen.

Så länge det finns hierarkier mellan människor behöver vi alltså ett begrepp som ringar in varför dessa skillnader finns.

– Begreppen är generiska, det de fångar in försvinner inte för att tiderna förändras, säger Galli. Till skillnad från många av hans generationskollegor finns det en progression i hans böcker som är ganska stadig. Tankar och begrepp som utvecklas. Han är på väg någonstans hela tiden.

Utan att överdriva kan man säga att Bourdieu var på väg mot en större medvetenhet, framför allt för dem som hade mest att vinna på den. Han uppmuntrade arbetarklassen, ungdomar och arbetslösa att läsa så kallade intellektuella eller svåra böcker, att inte vara rädd för dem eller hysa förakt mot dem, utan se dem som en viktig källa. ”Det är för er de är skrivna”, sa han under ett möte i den parisiska förorten Val Fourré, 1999.

Samtidigt hyste inte Bourdieu några förhoppningar om ett icke-hierarkiskt samhälle. Konkurrens och konflikter kommer alltid finnas. Men man kan göra sig medveten om sin egen situation, och om tillräckligt många blir medvetna kanske en förändring kan ske.

Pierre Bourdieu (1930–2002) var en av 1900-talets mest inflytelserika sociologer, bland annat professor vid Collège de France sedan 1982. Han forskade främst om sociala hierarkier och skillnader mellan människor inom olika sociala världar. Under sina 40 år som verksam forskare publicerade han ett stort antal böcker.

- På svenska finns Kultursociologiska texter, en bra övergripande presentation av Bourdieus sociologi från 60-talets antropologiska undersökningar fram till 70-talets stora arbete Distinktionen (La Distinction).
- För den som är intresserad av utbildningsväsendet rekommenderas Reproduktionen: bidrag till en teori om utbildningssystemet och Homo Academicus. För kultursociologiskt intresserade kan Konstens regler: det litterära fältets uppkomst och struktur rekommenderas. Den politiska

dimensionen genomsyrar många arbeten men formuleras mest explicit i boken Moteld: texter mot nyliberalismens utbredning, som samlar olika föreläsningar Bourdieu gav under 90-talet.

Daniel Wahlström

Dela

på Facebook

på Twitter

på Google+

Skriv ut

Spara artikel

Annons

Normbryt
– för fria t
fria.nu/pr

Rekommenderade artiklar

Spöklik poesi – ett möte som aldrig ägde rum

Jörgen Gassilewski blev nominerad till Augustpriset för sin romandebut, men det är framförallt som poet han har gjort sig ett namn. Han har av vissa kritiker anklagats för att vara obegriplig, men själv tycker inte Gassilewski att hans poesi är konstig, experimentell eller ovanlig.

– Det handlar om konflikt, om att jag är arg, det är ganska aggressivt. Och aggressionen riktas mot att språket är så auktoritärt. *Göteborgs Fria*

Nathalie Ruejas Jonson och det autistiska perspektivet

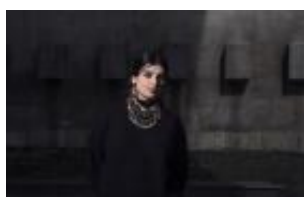

Det skeva perspektivet, det lilla som blir enormt, det stora som försvinner. Alla ord som regnar i kaskader över världen tills den inte syns längre. Och så stunderna med hörlurarna på max för att få ledigt en stund. Kaoset och skammen inför kaoset. Att be om hjälp. Att få hjälp.

Dags att ge konsten tid att verka

Slow Art Day är en dag då vi ger konsten mer än ett ögonkast. *Fria Tidningen*

Hon besjunger livet i utkanterna

I Händelsehorisonten skildras ett samhälle som på många sätt inte alls är olikt vårt, ett samhälle som har förvisat en grupp människor till Utkanterna. *Fria Tidningen*

Dags för dagen då vi hyllar våra skivaffärer

Under Record Store Day trängs vinylköpare för att komma åt specialutgåvor som tryckts upp speciellt för dagen. Men alla är inte lika förtjusta i jippet. *Fria Tidningen*

Om Oss

[Om Fria Tidningar](#)

[Lediga jobb](#)

Följ oss

[Facebook](#)

[Twitter](#)

Fria.nu

[Om Fria.nu](#)

[PDF-tidning](#)

Kontakt

[Kundtjänst](#)

[Vanliga frågor](#)

[Kontaktuppgifter](#)

[Fria.nu](#)

[Fria Tidningen](#)

[Göteborgs Fria](#)

[Landets Fria](#)

[Stockholms Fria](#)

[Sesam](#)

© 2018 Fria.Nu